

مشهد تا کربلا؛ مطالعه کیفی دو آیین پیاده‌روی زیارتی آخر صفر (مشهد) و اربعین (کربلا)

مقاله حاضر در پی مقایسه بین الگوی تجربه زیارت در دو آیین زیارتی «پیاده‌روی اربعین» و «پیاده‌روی زیارتی آخر صفر به مشهد» می‌تواند شناخت مناسبی از الگوهای زیارتی شیعیان به‌ویژه ایرانیان به دست دهد. این مقاله را محمدرضا پویافر، سعیده داوری مقدم و زینب محمدزاده نوشته‌اند و در نامه فرهنگ و ارتباطات، سال پنجم، شماره ۱ (پیاپی ۹)، پاییز و زمستان ۱۳۹۹ منتشر شده است.

مقایسه بین الگوی تجربه زیارت در دو آیین زیارتی «پیاده‌روی اربعین» و «پیاده‌روی زیارتی آخر صفر به مشهد» می‌تواند شناخت مناسبی از الگوهای زیارتی شیعیان به‌ویژه ایرانیان به دست دهد. مقاله حاضر با پرسش از این تفاوت‌ها و شباهت‌ها، در چارچوب یک پژوهش کیفی با تکنیک‌های مشاهده مشارکتی و مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساخت‌یافته با زائران و خادمان در هر دو آیین پیاده‌روی، انجام شده است. داده‌های پژوهش از دو مطالعه تجربی در مورد پیاده‌روی اربعین و پیاده‌روی آخر صفر به مشهد، هر دو در سال ۱۳۹۶ گردآوری شده‌اند. نتایج تحقیق نشان‌دهنده وجود شباهت‌های بنیادین در الگوهای کلی سفر و تجربه زیارت ایرانیان در این دو آیین است. درعین حال تفاوت‌های مهمی نیز بین تجربه زیارت زائران در این دو آیین وجود داشته که به‌ویژه در الگوی غالب سفر، نحوه خدمات‌رسانی به زائران و ساماندهی این فعالیت‌ها و همچنین الگوی ابراز هویت و تنوع فرهنگی موجود در بستر این دو آیین، قابل‌مشاهده است.